

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 15

V Gorici, v četrtek 21. februarja 1924.

Let. VII.

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 30 L.
Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: Polde Kemperle

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglaševanje po dopovrnju in se plačuje v naprej.
List izdaja konsorej GORIŠKE STRAŽE
Tisk. Juch v Gorici via Morcelli 16.
Uprava in uredn.: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Zbor naših zaupnikov.

V ponedeljek so se zbrali iz vseh delov dežele drugi naši zaupniki na zborovanje v Gorico. Brez posebnih vabil so prišli disciplinirano in v lepem številu na sestanek, da sklepajo o enotnem nastopu našega naroda pri bodočih volitvah. Ker v tem trenutku odločitev ni še padla, nam žal ni mogoče poročati v tej številki o podrobnem poteku in sklepih zborovanja. Eno pa lahko s ponosom javno izpovemo: zaupniki so položaj našega naroda in goriške dežele tako resno, vsestransko in temeljito premetrili in razbistrili, kakor moremo jo to storiti le politično zreli možje ki se zavedajo svoje odgovornosti pred ljudstvom.

Kdor je prisostvoval zborovanju v Gorici, je bil prežet od vesele zavednosti, da so goriški Slovenci disciplinirani in brihten rod, ki da nekaj nase in na svojo čast.

S tega mesta naj gre našim zaupnikom priskrba hvala in priznanje, ki ga zaslužijo.

Hvala Vam iz vsega srca!

Prava demokracija.

Vodstvo naše politične organizacije je lahko ponosno, da ima za seboj tako razseden, požrtvovalen in odločen zbor zaupnikov. S takim zborom je lepo in prijetno delati. Prava demokracija, ki je dihala iz obeh zborovanj, je dokaz, da je v naši politični organizaciji ljudstvo spoštovano in upoštevano in zaupniki iz dežele so se tega v polni meri zavedali. Vsak kmet je odkril na zborovanju svoje srce in povedal odkrito, kar misli in hoče.

Popolna enakopravnost pri prostega kmeta in delavca in inteligenta je dajala pečat vsem razpravam.

Kakšna demokratična prisrčnost, kakšna bratska vzajemnost je vladala na zborovanjih.

Zato je imela zaupnica, ki so jo ponovno izrekli zborovalci našemu vodstvu, tem bolj odkritosrčen in odločen pomen. Večkrat zaporedoma je prihrumelo iz duše zaupnikov viharno navdušenje in odobravanje za delo mož, ki so stali na čelu naše politike.

Neizbrisni ostane spomini na burne, nikdar prenehajoče manifestacije, ki jih je doživel Virgilijček. Nikdar ne bomo zabili trenutkov, ko so stari možje z zadržanimi solzami v očeh pozdravljali mladega nesebičnega, brezmejno požrtvovalnega ljudskega organizatorja.

Vezi prijateljstva in ljubezni, ki vežejo naše ljudstvo in njegove voditelje v živo bojno enoto, se ne meje in se ne bodo nikdar pretrgale. V veselju in žalosti, v grenki srečni usodi moramo korakati sklenjenih vrstah in se boriti za lepše in boljše dni našega dobrega, nad vse ljubljene našega, slovenskega naroda.

Kaj se godi po svetu?

V zadnjem času govorijo zelo mnogo o novem političnem položaju, ki se pripravlja v Jugoslaviji. Časniki poročajo, da snuje dr. Korošec s pomočjo dr. Spaha, načelnika muslimanskih poslancev in Ljube Davidoviča, voditelja Demokratske stranke veliko parlamentarno zvezo, ki ima nalogo strniti glaviti Pašiča in vzeti državno krmilo v svoje roke. Ta zveza, katero inženjujejo opozicionalni blok, bi bila sestavljena od Jugoslovanskega kluba, muslimanov, demokratov in srbske kmetijske stranke. Pogajanja se vršijo že dolgo, a niso prinesla še nobenega pravega zaključka. Nekateri se resno poprašujejo: »Ali ni opozicionalni blok samo politično strašilo za Pašiča, da postane bolj mehak in popustljiv?«

Ali je opozicionalni blok sploh mogoč?

Težave, s katerimi se imajo boriti Korošec in tovariši, so res velike. To mora vsak uvideti. Vsaka zveza med strankami mora namreč imeti skupno programatično podlago in skupen cilj. Ljudje, ki se vežejo, morajo vedeti, zakaj se vežejo, vedeti morajo, kaj hočejo. Kaj hočejo slovenski poslanci, znamo: pokrajinsko avtonomijo. Ali hočejo isto tudi druge stranke? Muslimani iz Bosne in Hercegovine, katere vodi dr. Spaho, so tudi za avtonomijo. Kaj pa je z demokrati? Ali niso oni skupno s Pašičem ustvarili današnji centralizem? Saj je vendar znano, da so demokrati, posebno Pribičević in dr. Žerjav, prav odločno pobijali avtonomistično gibanje v državi. Oni so v svojem programu zahtevali, da mora biti Jugoslavija urejena po enem kopitu, da se mora iz Belgrada vse odločati in voditi, ako naj bo država ena.

Kako naj se združijo centralisti in avtonomisti v eno?

Ako vržejo s skupnimi močmi Pašiča, ali se ne bodo že drugi dan skregali radi avtonomije in centralizma? Brez skupnega programa si ni mogoče misliti skupnega dela. Zato je najtežje, pa tudi najvažnejše vprašanje opozicionalnega bloka skupni program. Dokler ni skupnega programa, so vsa pogajanja brez podlage. Če pa hočejo eni avtonomijo, drugi centralizem, kje naj se najde skupnost? In vendar se kažejo pri opozicionalnem bloku že obrisi skupnega programa. Kakšen je? Avtonomističen ali centralističen? Kdo je moral odjenjati in popuščati? Kakor nam poroča časopisje, so popustili centralisti. Oni se korakoma bližajo avtonomističnemu programu.

V »Straži« smo svojim bralcem že poročali, da je v Demokratski stranki nastalo novo gibanje, ki obsoja današnji centralizem in zahteva, da naj demokratje spremene svoj program.

Eden najboljših voditeljev Demokratske stranke dr. Voja Marinković je izdelal celo načrt za novo ureditev države. Svetozar Pribiče-

vič se je uprl, hotel je celo izstopiti iz odbora stranke, a ostal je s svojim centralizmom v manjšini.

Dr. Marinković je zmagal.

Marinkovičev načrt o samoupravi pokrajin.

Pred kratkim je načrt Voje Marinkoviča bil objavljen in zanimivo je spoznati njegovo vsebino. Kako hoče Marinković urediti državo? On pravi: država naj opravlja tiste posle, ki ji pritičejo. Tako pritiče državi in belgrajski vladi zastopstvo napram drugim državam, njej pritiče vodstvo skupne armade, skupne naj bodo sodnije in sodstvo, skupna policija, skupna šolska politika in skupne državne finance. Nadalje pritičejo državi železnice, pošta in brzojav.

»Vse druge posle«, pravi Marinković, »katere je sedaj vzela država nase in jih zelo nepopolno vrši, je treba prenesti na samoupravna telesa«, to se pravi na občino, na okrajne in deželne zbornice. Občine, okraji in dežele bi odločale predvsem o kmetijstvu, (živinoreja poljedelstvo, gozdarstvo) o obrti in o trgovini, o cestah in sploh o gospodarskem napredku ljudstva.

Ali je to avtonomija?

Se more n. pr. Slovenska ljudska stranka z načrtom Voje Marinkoviča strinjati? Dr. Gosar piše v zadnji »Socialni misli«, da se ta predlog dr. Marinkoviča po smislu skoro »popolnoma enako glasi« kot predlog S. L. S. »Oba načrta se bistveno popolnoma ujemata«. Kaj pa je z denarjem? Ali bi se stekal kakor doslej ves denar v središče države, odkoder bi ga vlada delila po potrebi posameznim deželam? Ali bi morala dežela prositi za vsak izdelek denar od centralne vlade? Ne! Kajti kdor ima blagajno v rokah, ta ima moč in ta ukazuje. Kaj pomaga avtonomija brez denarja? Zato pravi Marinković: »Samoupravna telesa (občine in dežele) morajo imeti popolnoma neodvisno finančno podlago; kajti finančna neodvisnost je neobhodni pogoj prave samouprave« (avtonomije.) Dežela bi imela pravico razpisovati lastne davke, ves denar bi ne šel več v Belgrad, ampak lep del bi ostal v deželi in bi se uporabil doma za potrebe ljudstva. Tudi v tej točki se Marinkovičev načrt popolnoma ujema s programom Slov. ljudske stranke.

Kontrola države.

Razume se, da ima država pravico, nadzorovati delovanje občin, okrajev in dežel. Toda kako daleč sme iti to nadzorstvo? Ali sme n. pr. država prepovedati, da se sklepi občinskih svetov, deželnih zborov in odborov izvršijo? Ali morajo občine in dežele predložiti svoje sklepe državi v predhodno odobritev? Zgodilo bi se lahko, da bi morale občine in dežele predložiti vsak svoj sklep državnim uradnikom v pregled in šele ko bi uradnik sklep potrdil, bi postal veljaven. To bi ne bila nobena avtonomija ljudstva.

Ako državni uradnik vsak sklep lahko ostavi ali prevrže, je avtonomija le velika laž in kos papirja. Zato pravi Marinković: država naj gleda na to, da se avtonomna oblastva ne prekršijo proti državnim zakonom, v ostalo naj se pa vlada ne vtika.

V krogu svoje pristojnosti morajo biti samoupravna oblastva (občine, dežele) popolnoma samostojna. V nobenem slučaju ne smejo državni uradniki prepovedati izvrševanje že storjenih sklepov. Da bi pa uradniki predhodno odobrvali sklepe občin in dežel, o tem ni niti govora.

Tudi v tej točki se Marinkovičev načrt popolnoma ujema s stališčem Slovenske ljudske stranke.

V nekaterih stvareh obstoji sicer še razlika med Marinkovičem in avtonomijo S. L. S., toda dr. Gosar pravi, da so se v Jugoslaviji Marinkovičevim načrtom »približali povoljnemu razpletu sedanje krize. Če bi se Marinkovičev načrt uresničil, bi imeli Slovenci doma, v svoji pokrajini priliko za stvarno in plodonosno delo.«

Velik korak naprej.

Kakor vidimo se je torej z Marinkovičevim načrtom dosegla precejšnja programatična skupnost med demokrati in S. L. S. Ker se muslimani strinjajo v glavnem s Koroševim programom, se razteza skupnost tudi nanje in tudi srbska kmetijska stranka (zemljičarji) se nagiba k idejam Marinkovičevega načrta. To je ogromen uspeh avtonomistične misli. Kdo bi si bil pred dvema letoma mislil, da se bo to zgodilo? Za centralizem so glasovali muslimani, zanj so glasovali zemljičarji, zanj so šli v boj demokrati. Če bi bil kdo prorokoval, da bodo demokrati, ti očetje centralizma, našli leta 1924. s S. L. S. skupno programatično podlago za enoten nastop proti centralizmu, bi ga bili ljudje proglasili za blaznega.

Zakaj se ni še ustanovil opozicionalni blok?

Zato, ker Marinkovičev načrt ni še popolnoma zmagal v Demokratski stranki. Večina se je sicer že zanj izjavila, toda mala, a krepka in odločna skupina se bori še za centralizem z vso silo. Na čelu ji stoji Svetozar Pribičević z desetotrico poslancev. On zagovarja zvezo z radikali in ne z avtonomisti. Njegov ideal bi bila demokratsko-radikalna vlada, ki bi izvedla centralizem do konca. Ljuba Davidovič in Voja Marinković sta sicer poglavalna Pribičevića v manjšino, toda Korošec in Spaho se bojista, da bi se položaj lahko nemudoma zasuknil in bi energični in zvit Pribičević prišel zopet na površje.

Pribičevićevemu vplivu se je treba tudi zahvaliti, da Marinkovičev načrt ni še vpisan na program Demokratske stranke. Doslej je bil sprejet samo od večine demokratskih poslancev v parlamentu. Zato gre politika Korošca za tem, da postane načrt Marinkoviča program stranke in drugič, da se Pribičević trajno in nepovratno potisne v ozadje, da bo in ostane neškodljiv.

Dokler se to ne zgodi, je skrajno nevarno ustvariti opozicionalni blok. Zakaj v najodločilnejšem trenutku zmaga lahko Pribečević in potegne Demokratiški klub v zvezo s Pašičem. Ustanovila bi se radikalno-demokratska vlada, ki bi uničila vse upe avtonomistov.

Radič ima ključ v rokah.

Položaj zahteva torej veliko spretnosti in previdnosti. Programatična podlaga opozicionalnega bloka mora biti absolutno gotova in trdna, preden prične napad na Pašiča. To zahteva najbrže tudi Radič, od katerega je uspeh odvisen. Kajti celokupna opozicija v belgrajskem parlamentu je prešibka, da bi vrgla Pašiča, ako Radič ne priskoči na pomoč in pošlje nekaj svojih poslancev v parlament. Šele Radičevi poslanci bi dali opozicionalnemu bloku večino nad Pašičem in omogočili vlado opozicije. Radič drži torej ključ v rokah, od

njega je odvisna usoda radikalne vlade. Jasno pa je, da mora Radič opustiti svojo kmečko hrvaško republiko, ako naj opozicionalni blok uspe. Kajti z njegovo republiko se ne strinjajo ne Korošec ne Spaho, ne Marinković in Davidović. Samostojna hrvatska republika ne more biti skupni programatični temelj opozicije, Radič se mora torej zadovoljiti z avtonomijo. Kakor kaže, je Radič že mnogo popustil od svoje neizprosne taktike in je načelno že pripravljen iti v Belgrad. K temu je mnogo pripomoglo njegovo potovanje v London, kjer so mu trezni Angleži svetovali, naj bo pameten in popustljiv in naj se bori za pravice hrvatskega ljudstva v belgrajskem parlamentu, ne pa v tujini.

Zato lahko trdim, da je bilo Radičevo potovanje v inozemstvo morda pravi blagoslov zanj, za Hrvate in vso Jugoslavijo.

bilo razpisanih 10.000 Din. Ko je Ramuš opazil, da sta ga orožnika spoznala, je skušal uteči, a so ga kmalu zgrabili.

NOVO LJUDSTVO.

Neka znanstvena ekspedicija, ki je v severozapadnem delu Sibirijske proučevala tamošnje rastlinstvo, je naletela na doslej nepoznano ljudsko pleme. To so v gozdih živeči. Samojedom podobni ljudje, ki govore Eskimovcem sličen jezik Sami se nazivajo „Tanchosovo“ kar znači gozdno ljudstvo.

SE NI PRELITE DOVOLJ KRVI.

Po poročilih iz Pariza je neki francoski častnik iznašel novo strojno puško, ki radi majhne teže in svoje priročnosti predstavlja naravnost strahovito orožje.

NAJVEČJA CERKEV NA SVETU.

Škof v Maningu pri Newyorku je objavil podpisovanje delnic, ki naj zberejo 15 milijonov dolarjev za zgradbo katedrale, posvečene Sv. Janezu. Novo svetišče bo največja cerkev na svetu in bo po svoji razsežnosti še enkrat večja od katedrale Sv. Pavla v Londonu.

LOKOMOTIVA BREZ PREMOGA.

Iz Rima poročajo, da se je tam pred dnevi vršila poskušna vožnja z lokomotivo, katero je gonil stisnjen zrak. Poskus je sijajno uspel in je predvsem interesantno, da se s tem znižajo stroški obratovanja za 70 odstotkov. Iznajdba izvira od inženjerja Zariattija.

ZGODNJA POMLAD.

Obiskovalec Sv. Gore nam poroča, da je bilo na njenem vrhu letos izredno zgodaj polno cvetja. Že pred 14 dnevi so cveteli zvončki, vijolice in trobentice. Samo če to cvetje novi mrazovi zadnjih dni ne bodo zatrli.

OBNOVITVENA DELA NA SV. GORI.

Kakor smo že poročali, so se obnovitvena dela svetogorskega svetišča že pred par tedni pričela in krepko napredujejo. Sedaj čisti in pripravlja material okrog 40 delavcev. Upamo, da bo dom svetogorske kraljice v doglednem času vstal iz razvalin v vsem starem sijaju.

ZBOROVANJE IZVOZNIKOV ZELJAVE IN SADJA.

V Gorici se je vršil sestanek kmetovalcev, ki ga je sklicala Trgovska in obrtna zbornica. Razpravljali so o izvozu zelenjave in sadja in stavili na vladna oblastva sledeče zahteve: 1.) Voznina naj se plača v lirah, in sicer za celo vožnjo enkrat, tudi če gredo pridelki preko več držav. Ta voznina naj se primerno zniža. 2.) V času izvoza krompirja in sadja naj se ustanovi v Gorici na kolodvoru carinski urad. 3.) Radi hitrega prevoza naj se priklonijo posebni vagoni na vlak, ki pelje ob 7 uri in 3 četrti zjutraj proti Bohinjski Bistrici in Rosenbachu. 4.) Zaboji in koši naj se vračajo domov brez carine. 5.) Zelenjedni trg v Gorici naj se poveča in izpopolni. 6.) Uradno določene cene pridelkov za goriške konsumente naj se deloma odpravijo, deloma skrejšijo.

POPRAVEK.

V poročilo o zborovanju „Čergovcev“ na četrti strani današnje številke se je vrnila pri govoru dr. Bobiča moteča napaka. Začetek drugega odstavka njegovega govora bi se moral glasiti: „V prvi vrsti moramo vedeti: 1) ali obstoji med „Sarem“ in „Čergon“ pravno nasledstvo.“ i. t. d.

OBČINSKE VOLITVE V GORICI.

Pri zadnjem poročilu o nedeljskih občinskih volitvah se nam je pripetila neljuba pomota. Poročali smo, da se je od 6300 vpisanih volilcev vdeležilo volitev samo okrog 1400. Pri tem smo v naglici prezrli, da je bilo določeno, da

naj na petih sekcijah volijo večinski in na drugih petih — vseh je bilo deset — manjšinsko kandidatno listo. Ker je bilo na obeh straneh oddanih prilično enako število glasov, je po tem uradnem poročilu glasovalo v nedeljo okrog 2800 volilcev, tedaj nekaj čez 40%. Ker nečemo biti nelojalni, zato svojo netočnost popravljamo. Pripominjamo samo, da ne glede na razne govornice ki krožijo po mestu, tudi popravljen številka ne dokazuje kakšnega posebnega navdušenja Goričanov za novo občinski zastop. Pisati o sijajni zmagi je pa abotno, če ne smešno.

„KRIZEV POT VOJNIH OŠKODOVANCEV“.

K notici priobčeni pod zgornjim naslovom v zadnji številki smo dobili od prizadetega gospoda daljše pojasnilo, ki ga priobčimo prihodnjič.

KOLIKO MERI ČESKOSLOVANSKA REPUBLIKA?

Po najnovejšem definitivnem merjenju meri površina Čekoslovaške republike 140.374.19 km². Od tega pride na Čehe 52.064.66 km², na Moravce 22.315.56, na Šlezijo 4.423.28, Slovaško 48.919.67 in na Podkarpatsko Rusko 12.653 km². Od cele površine čekoslovaške države pride na polja 42 odstotkov, na loko 10, na vrte 1, na vinograde 0.12, na pašnike 8.6, na gozde 33, na ribnike, jezera in močvirja 0.56, na rodovitno zemljo pa 4.6 odstotkov.

Prosvetna zveza.

Naš čolnič. Druga številka priljubljenega društvenega in družinskega glasila izide začetkom drugega tedna. Vsebinska je posvečena dekliškim krovnikom in vojaškim novincem. Upravičeno štvo javlja, naj naročniki poravnajo naročnino, sicer se jim list ne bo dopoščal. Tej drugi številki je dodana tudi glasbena priloga. Dobe jo sicer mo oni naročniki, ki plačajo za vsako glasbeno prilogo 1 liro, oziroma letno 4 lire.

Prosimo vsa društva in zavedne fakultete ter dekleta, naj vztrajno agitirajo povsod za „Naš čolnič“!

Prošnje za oblastveno priznanje društva. Idrinja, Straža, Dornberg in St. Vid pri Vipavi.

Režiserski tečaj priredi Zveza. 23ega, 24ega in 25ega marca. Priglasitve se je treba na tajništvo. Natančne informira „Čolnič“.

Društva.

RENČE.

V nedeljo 24. t. m. se bo vršila naša dramatična prireditev. Začetek točno ob 3. uri popoldne.

TOMAJ.

Pevsko-bralno društvo „Tomaj“ priredi v prostorih g. A. Černe v nedeljo 24. t. m. veselico. Na dnevnem redu: Pozdrav predsednika, dve deklamaciji, tri pesmi, poje mešani zbor, eno moško zbor, ter šaljiva enodejanka. Po šaljivi pošti in prosti zabavi. K obliki ni udeležbi vbljudno vabi Odbor.

TRŽNE CENE V GORICI.

V četrtek dne 21. t. m. so bile na Goriškem trgu sledeče cene: sveže zelje kg 0.50—0.60, kisló zelje 1.20—1.40, naroden fižol 2.00—2.40, fižol-koks 3.00—3.50, indivija 1.60—2.40, repa 0.30—0.40, rpa kislá 0.80—1.—, krompir 0.50—0.60, mleko 14.— do 16.—, mleko 1.—1.20, jajca 0.40—0.55 lir kos.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

F. Č. Črnič nad Idrijo: Prosim, da nam pošljete prepis obrtnega lista. Ko ga dobimo, bomo dali natančno jasnila.

DNEVNE VESTI

Državnozbornske volitve v Julijski Krajini.

Katere stranke nastopijo pri prihodnjih državnozbornskih volitvah v Julijski Krajini? Kakor smo že javili nastopijo z manjšinsko listo združeni Slovenci in Hrvati, z večinsko listo pa fašisti. Razuntega nastopijo z manjšinsko listo ljudovci, ki nastopijo v vseh 16 volilnih okrožjih kot manjšinska stranka. Med kandidati za naše okrožje je goriški odvetnik Zeno Azan. Ponudili so kandidature najprej dr. Pettarinu, toda jo je odklonil. V vseh okrožjih nastopijo tudi komunisti. Pri nas je med kandidati tudi g. Jože Srebnič iz Solkana. Dalje nastopijo kot manjšinska stranka republikanci. Za Gorico bo kandidiral goriški odvetnik dr. Stecchina. Govori se tudi o nastopu fašistovskih disidentov, t. j. onih, ki so se odcepili od oficijelne stranke. V soboto poteče rok, za vlaganje list. Mogoče se do takrat javi še kakšna stranka?

TRGOVINSKA POGAJANJA MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO.

V Belgradu so se sestali zastopniki Italije in Jugoslavije, da sklenejo med obema državama trgovsko pogodbo. Odločali bodo tudi o življenjskih interesih primorskih Slovanov, kakor o izvozu našega vina in o drugem. Želimo, da bi nam ne prinesla pogodba novih razočaranj.

NEIZMENJAN DENAR ZASEBNIKOV.

Poslanec Šček je poslal odločen protest v Rim, ker vlada ni še izmenjala avstro-ogrskih kron, ki jih imajo zasebniki nezamenjane onstran državnih mej.

MOHORJEVA DRUŽBA ZA HRVATE V ISTRI.

Goriška Mohorjeva družba bo izdala letos poleg slovenskega koledarja in slovenskih knjig tudi hrvatski koledar in hrvatske knjige za istrsko ljudstvo. Pozivamo naše razumnike, da se naroče tudi na hrvatske knjige Mohorjeve družbe, ker podprejo tako naše brate v Istri. Naročnike sprejema v Gorici Zadržna tiskarna na Placuti in Knjigarna K. T. D.

LIRA IN FRANK.

Tekom zadnjih dni je francoski frank znatno zgubil na svoji ceni in je danes lira več vredna kot en francoski frank. Francoski finančniki in vlada so v velikih skrbeh vsled tega ponovnega padca franka, posebno še, ker se cene v notranjosti države salno dvigajo.

VIZUM SE MORA ODPRAVITI.

Sedaj, ko se je sklenilo prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo in se sklepa še trgovska pogodba, smemo pričakovati, da se odpravi nepotrební in zelo dragi vizum iz potnih listov.

IMENOVANJA NA GORIŠKEM SODIŠČU.

Za predsednika okrožnega sodišča je stalno imenovan vitez O. Brelich, za predsednika II. oddelka pa g. Dionizij Ussai.

OBČNI ZBOR „SLOVENSKEGA SIRTOTIŠČA“.

bo dne 28. februarja ob 10 h predpold. v Gorici v prostorih Centralne posojilnice, Verdi 32. Dnevni red: 1. Računi za l. 1923., 2. Prememba pravil, 3. Volitev novega odbora. Odbor.

SKOK V ŽAREČI OGENJ.

Če se hočejo ljudje umoriti, se po navadi obesijo, ustrelijo, utopijo ali pa zastrupijo. Do sedaj še nismo slišali o kakem drugem načinu samoumora. Pred kratkim časom je pa našla neka Angležinja prav poseben način samoumora. Nekega dne je šla na ognjenik Vezuv blizu Neapolja in skočila v žrelo ognjenika. Razumljivo je, da se je hipoma spremenila v pepel.

PERO ROGULJA.

Stiri leta so pretekla, odkar je legel v grob dr. Pero Rogulja, eden najbolj sposobnih voditeljev katoliških Hrvatov. Njegovo življenje je bilo ena sama velika žrtev za ljudstvo. Pokopan je v Sarajevu.

KAM SE SELIJO ISTRANCI.

Belgrajska vlada je dala 50 hrvatskim družinam iz Istre zemljo na Kosovem polju v Srbiji. Naseljenec so dobili poleg zemlje orodje, semena in druge kmetijske potrebščine.

ARMADA VEDNO PRIPRAVLJENA.

Naslednik Leninov Rykov je izjavil, da hoče nadaljevati politiko svojega velikega predhodnika. Rusija noče gospodovati nad drugimi narodi, toda položaj Evrope je negotov in sedanji mir se ne bo mogel vzdržati, zato mora biti rdeča armada Rusije vedno na boj pripravljena. Lepi časi se nam obetajo.

ROPARSKI POGLAVAR KOT BRANJEVKA.

Te dni je v Peči (Južna Srbija) prodajala na trgu živila neka branjevka, ki se je dvema orožnikoma zdela nekam znana. Začela sta jo motriti in spoznala sta v njej glasovitega roparja Derviš Ramuša, na čegar glavo je

mo. Pa temu ni tako, tudi pri nas so gospodarske razmere slabe. Ljudstvo trpi pomanjkanje, ker nima od nikjer nobenih dohodkov. Lanska letina je bila slaba. Može in fantje so brez vsakega zaslužka, ker ni nikjer nobenega dela. Tudi čipkarska obrt, ki je pred vojno tako evetela, da je bila glavni vir vseh dohodkov, je sedaj prišla skoraj pod nič. Naše čipkarice res nekaj delajo, ali pri vsem tem skoraj nič ne zaslužijo, ker so čipke poceni, sukanec pa jako drag. Tudi trgovino čipk imamo, ali je slabo vpeljana, ker vedno kaj manjka. Danes ni sukanca, jutri ni denarja, potem ni naročil, tako da morajo uboge čipkarice iz čepovanskih in rajov uboge čipkarice zastoj gaziti visoki lokovskih hribov zastoj gaziti visoki sneg v Čepovan in se žalostno vračajo proti domu. Zeletí bi bilo, da bi trgovina prišla v bolj spretne roke, in da bi se našel izvoz iz države. Trgovci že nekaj zaslužijo, ker imajo dvojno dobiček, ali našim čipkaricam ostanejo le trudne oči, in spomin poznih nočnih ur, ko so dremale pri svoji obrti.

LOKVE.

Bliža se že skoraj dve leti, odkar nimamo dušnega pastirja in nimamo upanja, da ga kmalu dobimo. Brez nedeljske sv. maše smo že od novega leta, tako da smo nekateri obupni, ker smo brez vsakega verskega poduka. Skeb pravih starišev je, kaj bo z otroci, ker so brez prave verske vzgoje. Nikogar ni, da bi jih pripravil na sv. spoved in sv. obhajilo. Nekateri otroci so že tako podivjani, da so spravili od nas učitelja in učiteljico. Učiteljico so otroci zunaj šole napadli s kopami. Zato vliče mo in trkamno na merodajnem mestu, da nam kmalu pošljejo vnetega duhovnika, da naše ljudstvo spet obrne na pravo pot, ker drugače izgine vsaka sled vere od nas.

Več pravih družinskih očetov.

SV. LUCIJA.

V torek 12. t. m. smo imeli pri nas prvo civilno poroko. Poročil se je posestnikov sin Lušin iz Grape z Zakranjkarjevo. Poroka je bila zelo slovesna. Civilni obred je izvršil g. župan Tajljar ob navzočnosti gđ. tajnice Markarovič in g. Zdravkote Muniba. Po poroki v občinski hiši sta ženin in nevesta odšla v cerkev. Spremljal ju je domači orkester, ki je neumorno sviral veselo komado. V cerkvi je slovesnost povzdignil domači pevski zbor. Novo poročencema obilo sreče!

IZ HUDAJUŽNE.

Zadnje nedeljo se je pri nas vršil občni zbor tukajšnje gospodarske zadruga. Občni zbor je bil izvanredno dobro obiskan, zelo živ in celo preživ. Na občni zbor je prišlo tudi več nečlanov, nekateri z dobrimi nameni, drugi pa z dvomljivimi. Iz računskega zaključka za l. 1923. je razvidno, da je zadruga prvo leto zelo dobro poslovala in je upanje, da bo tako tudi v bodoče. Na dnevnem redu je bilo mnogo zanimivih in važnih gospodarskih vprašanj, ki pa so morala ravnatoko kot važno gospodarsko predavanje odpasti, in to samo vsled osebnih zadev. Gospodarska organizacija pa ni še nikdar uspevala, ako so se vedno vlačila le osebna vprašanja na dnevni red.

ZALOŠČE PRI DORNBERGU.

„Dramatični odsek“ iz Zalošč je priredil dne 17. febr. veselico z deklamacijami, petjem, srečolovom in igre „Veriga“. Čuditi se moram, kako so igralke in igralci pogumno izpolnili svojo nalogo. Vdeležili so se veselice tudi gostje drugega naroda in strmeli so, kako da more tako malo selo prirediti tako slavije. Mešani pevski zbor iz Zalošč pod vodstvom g. pevovodje Saksida je zapel ginjaivo pesem „Pozdr. Vip. dol.“. Opazili smo, kako so udeleženci z občutkom poslušali glasove, ki so prihajali iz grl domačih deklet in fantov. Pohvalapritiče tudi

deklamovalkam, ki so neustrašeno govorile v sree poslušalcev. Razprodajalke so s previdnostjo in skrbnostjo prodajale srečke ter pazile na vsak vinar, ki pojde v korist „Dramat. krožka“.

Zaloščani! Le po tej začrtani poti pogumno naprej! Nikar ne pozabite, da Slovenci še nimamo drugega ščita nego dobro voljo in trdo dlan. Upajmo, da edino le z napredovanjem kulture in z dobrohotnim sporazumom dosežemo zaželjeni cilj.

GRUDENCA.

V torek 12. t. m. zjutraj je po dolgi in mučni bolezní zatísnil svoje trudne oči tukajšnji mladenič Franc Gruden, star 28 let. Polegati je začel že pred

GOSPODARSTVO.

Zborovanje vojnih oškodovancev, prizadetih po stavbinski zadrugi „Čerg“.

V petek 15. februarja se je vršilo zborovanje vojnih oškodovancev, prizadetih vsled prisilne likvidacije stavbinske zadruga Čerg. Zborovanje je sklicalo tajništvo Kmetsko-delavske zveze; udeležili so se ga prizadeti vojni oškodovanci iz Tolmina, Volč, Kobariškega in Bovškega. Veliko jih je bilo iz zapadnega Krasa iz Vip. doline in ter iz Brd.

Zborovanja so se udeležili tudi vsi dobri poznavatelji vojno-odškodninskega vprašanja in vsi oni, ki so stalno na tem polju delovali, in sicer: dr. Bobič, dr. Brajša, Durjava, Pahor, Marušič, Rijavec in Vizintin Zeljko.

Zborovanje je otvoril tajnik Kmetsko-delavske zveze dr. J. Bitežnik. V svojem govoru je povdaril: Vprašanje, s katerim se moramo baviti je zelo zamotano. Do danes imamo o tej zadevi že mnogo informacij, in smo prišli v marsičem do jasnosti. Delo ki ga bodo morali izvršiti zastopniki vojnih oškodovancev je ogromno. Pomisliti moramo, da so slučajji zelo različni, tako da se bo moral vsak slučaj vojnega oškodovanca posebej reševati.

Imamo celo vrsto vojnih oškodovancev, za katere je »Čerg« že dvignila prvi obrok predujma, ki ga pa ni uporabila za obnovo njihovih poslopij; druga vrsta vojnih oškodovancev je, za katere ni Čerg dvignila še nobenih predujmov; je mnogo vojnih oškodovancev, za katere je Čerg dvignila že vse predujme in pri katerih je tudi vse delo v redu izvršila; so vojni oškodovanci, za katere je Čerg sklenila tudi konkordat, ki znaša mnogo manj, nego li izplačani predujmi; na drugi strani je precej vojnih oškodovancev, ki so sklenili dober konkordat, ki je enak izplačanim predujmom ali pa celo višji, i. t. d. Vsaka posamezna vrsta vojnih oškodovancev je potrebna posebne zaščite. Za vsako se bomo morali na poseben način boriti.

Nasprotniki vojnega oškodovanca.

Nasproti vojnemu oškodovancu stoji cela vrsta posameznikov in različnih udruženj, bank, zadrug, ki bi se hoteli na njegov račun okoristiti. Opraviti imamo najprej s Čergom v likvidaciji, z novo družbo Società Ricostruzioni (nadelala si je krajše ime »Sar« s Federale v Benetkah oz. z Istit. Nazion. di Credito per la Cooperazione, ki ima svoj sedež v Rimu in svojo podružnico v Trstu, z raznimi vplivnimi posamezniki in na kon-

enim letom. Bolezen si je nakopal v vojski. Radi svojega poštenega in miroljubnega značaja je bil spoštovan in priljubljen pri vseh in ga bomo vsi pogrešali. Pokoj njegovi duši, preostalin naše sožalje!

IZ STRŽIŠČ.

Pokopali smo 27. januarja Franca Lebana iz Granta in Ivana Stendlarja iz Nemškega ruta, ki sta se smrtno ponesrečila na naši planini. Pri odprtih grobovih je odpel cerkveni pevski zbor nagrobnico tako ganljivo, da se je temu in onemu zasolilo oko. Pri nas se ob nedeljah in praznikih ne čuje cerkveno petje; tudi pri blagoslovu vse molči na koru. To ni prav in bi se prizadeti že vendar lahko enkrat zganili.

cu vseh koncev z vlado. Do danes je bil vojni oškodovanec sam sebi pripuščen, zaščite ni bilo od nikjer.

Naš cilj mora biti!

Naša prva in glavna zahteva je, da mora postati Čergovec popolnoma svoboden, to je: on sme in more vzeti obnovitev svojih poslopij v lastne roke, on mora sam zidati. Le v tem slučaju si bo lahko sezidal skremno hišo, ki bo lahko njegova, ne pa od banke.

Čergovec hočejo popolnoma izkoristiti.

To svobodo bi si moral »Čergovec« po mnenju »Čerga«, kakor tudi nove zadruga, »Sara« odkupiti le z največjo ceno. »Čergu« naj bi moral plačati vse dejanske stroške in takozvani mancatu utile, zgubo na dobičku, zato ker hoče preklicati nasproti Čergu pooblastilo, oziroma odstopiti od pogodbe!!! Gospodje, ali je krivda vojnega, oškodovanca, da je prišla zadruga Čerg v likvidacijo!? Posamezni odvetniki in inženirji spet zahtevajo od vojnega oškodovanca, da jim plača zelo mastno, zato, ker jim je dal generalno pooblastilo, ki ga pa ni izvrševali v njegovo korist, temveč v njegovo veliko škodo.

Nova zadruga »Sar« zahteva zato, da bo obnovitveno delo financirala spet od vojnega oškodovanca lepe tisočake. Istotako je proti vojnemu oškodovancu Federale v Benetkah, ki je pri vsej nesreči prvi in glavni krivec, ker ni vršil nobene kontrole nad delovanjem Čerga in je zato za vso škodo tudi pravno odgovoren.

Kaj je pa z vlado? Do danes ne moremo reči z gotovostjo, ali drži z bankami, ali pa z nesrečnimi vojnimi oškodovanci. Smemo pa upati, da se bo postavila vlada na stran vojnih oškodovancev, ko ji bo njihov položaj od njihove strani po izvoljenih zastopnikih popolnoma pojasnjen!!! Ali je mogoče misliti, da bi stotine vojnih oškodovancev bile pahnjene na cesto!!! Ali je mogoče pričakovati, da bo vlada dopustila, da bi postali tisočiči njenih državljanov popolni berači!!! Mi smo prepričani, da je to nemogoče, zlasti ker je vlada, ki je določila način izplačevanja predujmov, neodgovorna! Tudi si ne moremo misliti, da bi vlada dovolila, da bi se ljudje pregnali iz njihove rodne grade.

Da te pri vladi dosežemo, se pa morajo vsi vojni oškodovanci organizirati v disciplinirani in enotni zvezi, in stopiti v stik z italijanskimi vojnimi oškodovanci, ki so po »Čergu« tudi hudo prizadeti. Izvoliti se mora odbor, ki bo zastopal nasproti vsem merodajnim uradom, oblastvom in vladi pravico in koristi Čergovcev.

Pojasnila drja Bobiča.

Dr. Bobič je podal za tem zelo važna pojasnila. S pomočjo enotnega nastopa vseh Čergovcev bomo znali zaščititi njihove interese. Predvsem je potrebno, da zavlada v celi tej zamotani zadevi popolna jasnost.

V prvi vrsti moramo vedeti: 1) ali obstoji med »Sarom« in »Čergom« pravilno; 2) potem moramo biti gotovi, da bo vojni oškodovanec od Čerga popolnoma prost s tem, da napravi pogodbo z novo zadrugo »Sarom«; 3) pri finančni intendanci bode potrebno doseči največje jasnosti glede povračevanja predujmov v denarju ali v beneških obveznicah. Potrebno pa je predvsem popolna združitev vseh Čerg. in njihov enoten nastop. Zato se mora danes izvoliti odbor, ki bo vodil vso akcijo in ki stopi v stik v svrhu enotnega nastopa tudi z italijanskimi vojnimi oškodovanci.

Praktični nasveti gospoda Pahorja

Za tem je podal g. Pahor Karl iz Opatjegasela iz lastnih bogatih izkušenj važne praktične nasvete v svrhu pospešitve cele zadeve, ki jih bo odbor najprej proučil. Na to dobijo vojni oškodovanci potrebna navodila.

Razlaga pogodbenega načrta z novo zadrugo »Sarom«.

Dr. Brajša je nato pojasnil točko za točko načrt pogodbe, ki naj bi jo sklenil vojni oškodovanec z novo družbo »Sarom«. Zbor je enoglasno zavrgel nekatere točke pogodbenega načrta: predvsem se je nujno povdarjala potreba, da se mora plačevanje obrokev vršiti v naprej.

Zbor se je vršil sicer v največji disciplini; toda med vojnimi oškodovanci je vladalo veliko razburjenje in ogorčenje nad krivico, ki se jim je dogodila in še posebno radi novih udarecev, ki jim jih hočejo zadati krogi, ki bi hoteli obedi vojnega oškodovanca napolniti z nova svoje žepe. V vojnih oškodovaneh je pa tudi zavladal potreben duh discipline in enotnost, ki bo gospode prisilil, da se umaknejo s svojimi nepravilnicami in zlobnimi zahtevami.

Izvolil se je odbor, ki bo zastopal nasproti merodajnim krogom interese Čergovcev. V odbor so bili izvoljeni dr. Bobič, dr. Brajša, inž. Radovič, župan Durjava, Pahor Karl, Vizintin Zelko in dr. Bitežnik.

Tajništvo Kmetske-delavske zveze v Gorici.

Sedež urada za zaščito „Čergovcev“ je, kakor smo že zadnjič javili, pri „Zlatem jelenu“ v Gorici, l. nad. št. 1. Stranke se sprejemajo za sedaj od 9-10 ure popoldne in ne od 9-12 kot je bilo zadnjič javljeno.

Listnica Kmetsko-delavske zveze:

Zavarovalnici goveje živine v Boveu.

Vprašanje: ali je prodajalec dolžan povrniti kupnino za kravo, ki je poginila v gotovem roku? Ker je to vprašanje za živinorejce zelo važno in ker mora vse zanimati, zato odgovarjamo na to vprašanje obširno.

Člen 922 obč. drž. avstr. zakonika, ki je prinas še vedno v veljavi, določuje:

Če nekdo prepusti nekemu eno ali drugo stvar proti plačilu mora jamčiti, da ima dotična stvar iz-

Italijansko - jugoslovanski sporazum pred belgrajskim parlamentom.

V torek se je pričela pred jugoslovanskim parlamentom razprava o pogodbi, ki sta jo podpisala Pašič in Mussolini v Rimu. Bila je to ena najbolj viharnih sej, kar jih je bilo po ustanovitvi Jugoslavije v belgrajskem parlamentu.

Zanimanje za sejo je bilo nezamislivo. Vse vstopnice so bile že vse zgodaj oddane in tudi diplomatska loža je bila prenapolnjena. Seji so prisostvovali zastopniki tujih držav in skoro vsi italijanski člani odbora za sklepanje trgovske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo. Ko se je prikazal v parlamentu Pašič, je zbruhnil v opoziciji velik hrup. In ko je Ninčič stopil na govorniški oder, da brani sklenjeno pogodbo, so poslanci iz opozicije jeli vpiti: »Sedaj bomo slušali Mussolinija! Živio Mussolini!«

Ninčič brani pogodbo.

Čim je nastal mir, je Ninčič začel braniti pogodbo. Poudaril je, da je bil sporazum med Italijo in Jugoslavijo potreben, kajti z orožjem ni bilo mogoče rešiti spora med obema državama. Jugoslavija je imela na vseh mejah sovražnike, ki so se veselili spora z Italijo in silno škodovali razvoju naše mlade države. Sedaj so naši sovražniki poraženi, Jugoslavija ima proste roke in se lahko vsestrankarsko uredi in okrepi. Da ni prišlo do še boljše rešitve, je kriv Radič in njegova politika. Nato je začel Ninčič naštevati vse koristi, ki jih bo imela Jugoslavija od pogodbe in h koncu je poudaril, da je »s tem dosežen velik narodni uspeh.«

Proti Ninčiču je govoril demokratski poslanec Grisogono, in sicer v imenu celokupne opozicije. Trdil je, da je pogodba krivična in za Jugoslovane škodljiva. Podal je celo zgodovino reškega vprašanja in poudaril, da si belgrajska vlada ni mogla izbrati bolj neugodnega trenutka za sporazum kakor je sedanj. Rekel je, da govori kot Primorec o veliki škodi, ki jo bodo posebno primorski kraji imeli vsled tega sporazuma.

Govornik Slovencev.

Na popoldanski seji se je oglasil k besedi Slovenec dr. Hohnjec, ki je v dolgem govoru pobijal predloženo pogodbo. Pokazal je, kako je Italija znala vselej imenitno ščititi svoje koristi, in sicer na škodo Jugoslavije. »V Rapallu se je izvršila 12. novembra 1920. nasilna amputacija na živem telesu slovenskega in hrvatskega naroda, ki bo ostala v trajnem tužnem spominu našega naroda.« Od tod dalje je šla zmagoslavna pot Italije vedno višje do sporazuma v Rimu 27. januarja 1924. »Kaj nam nudi novo prijateljstvo? Nobene stvarne koristi! Dobili smo svobodne roke na Balkanu, pravijo vladni listi in kažejo na Bolgarijo.« Ali bi ne bilo boljše, vzklika dr. Hohnjec, da bi se Jugoslovani naravnost in sami od sebe sporazumeli z Bolgari in začeli tako pravo slovansko politiko? Govornik našteva na to, »vse krivice in nasilja fašistov in rimske vlade, katerim je izpostavljeno slovensko in hrvatsko ljudstvo in katera tudi po podpisu pogodbe niso ponehala. Koliko časa baš še Mussolini zlorabljal naše prijateljstvo?« (Opozicija ploska).

H koncu poudarja dr. Hohnjec, da slovensko, hrvatsko in srbsko ljudstvo odklanja in bo vedno odklanjalo take pogodbe in izjavlja v imenu Jugoslovanskega kluba, da bo glasoval proti. Med govorom

drja Hohnjeca je prišlo večkrat do burnih prizorov in preprirov.

Sporazum sprejet.

Nato se je vzdignil v imenu muslimanskih poslancev gospod Kapetanovič in izjavil, da bo klub tudi glasoval proti pogodbi.

Za njim se je oglasil k besedi de-

mokratski poslanec Šumenkovič in povedal po ostrem govoru, da bodo demokratske glasovali proti.

Drugi dan je prišlo do glasovanja in kakor je bilo pričakovati, je pogodba bila sprejeta. Poleg radikalcev so glasovali za vlado Nemci in mohamedanski poslanci iz Macedonije, tako zvani džemijet. Vlada je dobila 124 glasov, proti je glasovalo 24. Velik del opozicije sploh ni glasoval, ampak vložil proti pogodbi protest.

Kaj je novega na deželi

STANDREŽ.

Bivša Avstrija je imela v najemu tako imenovane „male rojce“ (kampa-njuco pri južnem kolodvoru) in „velike roje“ na Mirenski cesti. „Male Rojce“ so izključna last občine Standrež. „Velike Rojce“ so last občin: Standrež, Miren, Orehovlje in Peč. Pred vojno jih je imela vlada, kakor rečeno, v najemu in je točno plačevala najemnino. Po vojni jih je prevzela italijanska vojaška oblast, v kolikor jih je rabila v svoje namene. Kar vojaška oblast ni rabila, je prepustila občinam, da svobodno vporabljajo. Občina Standrež je razdelila njej pripadajoči del v majhne parcele in je oddala vsaki družini po 1 delež (1/4 njive) v najem. Kolikor je še ostalo, je oddala na dražbi običnarjem v obdelovanje.

Od leta 1921 naprej smo se kot živina mučili, da bi obdelali steptano, shojeno in vsled dolgega neobdelovanja trdo zemljišče. Ob priliki velikih vojaških vaj radi Reke je vlada zahtevala od občin, da ji prepustijo celotno prejšnje od Avstrije rabljeno zemljišče v njene namene. To se je zgodilo v času, ko pridelki še niso dozoreli. Seveda se je zagotovilo, da bo poravnana vsa škoda, ki bo vsled tega nastala.

Občine so škodo preceenile; nekateri so nedozorele pridelke pobrali, druge pa je vojaška uprava vničila, da bi izravnala prostor za zrakoplove. Vsa škoda znaša precej tisočev. Do danes pa ni še nobeden dobil ficka. Ljudstvo, ki živi v veliki bedi, je zelo radovedno, kedaj pride do opravičene odškodnine. Opozarjamo merodajna oblastva, da je nujno potrebno, da se to vprašanje čimprej reši, ker je ljudstvo zelo razburjeno. Po danih zagotovilih bi se bila morala odškodnina že po par mesecih izplačati.

AJSEVICA.

Pri nas živimo zelo samotno življenje. Ne mlado ne staro se ne zmeni za ničesar in vedno bolj lezemo v propast. Zaslužka ni skoro nobenega. Dokler je bil smo razsipno zapravljali, sedaj gledamo pa skozi prste. Čakamo na rešitev iz žalostnega gospodarskega stanja, a rešitve noče biti od nikjer. Toda rešitve tudi ne bo, če si sami ne opomoremo; od nas samih je odvisno. Poredneži pravijo, da nam bodo dali nazaj oni, katerim smo v boljših časih vse znosili. Jaz pa menim, da je skrajni čas, da bi začeli varčevati in skrbeti za izobrazbo. Koliko lepega za mlado in staro se bere samo v „G. Straži“? Če bi se bili po njej ravnali, bi bil položaj gotovo ugodnejši! Zato vas še sedaj pozivam: Oklenite se „Straže“! Eno nedeljo ostanite doma, pa imate „Goriško Stražo“ celo leto. Pojdimo na izobraževalno delo, kar je gotovo boljše in lepše kot pretepati se po gostilnah in zapravljati, da morajo potem družine stradati?

„Stražar“.

SOVODNJE OB SOČI.

Ob bregu Soče, kjer je oni za časa vojne napravljeni most na Majnice, imamo izpraznjeno vojnega materiala, ki se nabira iz cele Goriške. Pri izpraznjevanju vojnega streliva se je že več oseb obstrelilo in tudi prišlo ob-

življenje. Tudi vas je silno izpostavljena nevarnostim. Županstvo je odpeslalo opetovano že več protestov, ki so pa le v toliko pomagali, da so podvzeli večje varnostne odredbe in paznjo pri izpraznjevanju vojnega materiala. — Pametne in resne fantovske družbe bi morali s svetilko iskati po Sovodnjah. Ko se spomnimo lepih društvenih sestankov, večerov in prireditev, na katerih je zadonela večkrat naša slovenska pesem, nas pogled na doraščajočo mladino res osraši. Dovzetni so edino za kak gostilniški ples in krokanje, ki pa nima nič fantovskega na sebi. Ali bi ne mogli obnoviti več vzornih društev „Zvezde“ in „Nade“, čijih delovanje je vsakemu Sovodnjecu ostalo v neizbrisnem spominu. — Vsled bornih gospodarskih razmer se je že 8 oseb izselilo, po večini v Francijo. Mnogi pa še nameravajo oditi. Uboga slovenska zemlja, ki nimaš, da bi dala vsem kruha. — Vršili sta se že dve civilni poroki, sedem porok pa se sklone v najkrajšem času. Vsekakor razveseljivo je to, da so vsi domačini.

IZ SRPENICE.

Našemu izobraževalnemu društvu je podprefektura v Čedadu prepovedala prireditve, ki bi se morala vršiti dne 24. februarja. Prepoved je oblastvo utemeljilo s tem, češ da niso pravila potrjena. Resnica pa je samo ta, da je pravila našega društva potrdil glavni civilni komisarjat v Trstu že leta 1920. Kdo naj razume ta modra oblastva? V Trnovem je začelo pridno delovati tamkajšnje Bralno društvo, ki ga pa je oblastvo pred par dnevi razpustilo z utemeljitvijo, da ne nudijo odborniki dovolj jamstva, da bodo delovali v mejah društvenih pravil. S pametjo naših oblastev se nočemo kregati.

KOJSKO.

Malokrat dobite od nas kak dopis, čeravno bi vam mogli ravno od tu, žalibog, mnogo, premnogo pisati. Toda nočem biti jaz tisti, ki bi našo sramoto razširjal v svet, saj se že itak preveč govori o naših prežalostnih razmerah. Ampak to, kar me direktno zadeva, o tem ne morem dalje molčati. Imam namreč punčko, ki obiskuje prvo šolsko leto na tukajšnji ljudski šoli. V dno dušo me je bolelo, ko sem moral svojega otroka poslati v šolo kjer se mu dajejo prvi nauki v jeziku, ki ga ne razume. S kakšnim uspehom, si lahko mislite? Vendar me je tolažila misel, da se poučuje 3 do 4 ure na teden tudi materni jezik. Je to sicer drobtinica, na katero bi se pa pozneje vendarle lahko zidalo. Toda kar je nekaj časa sem, so še to drobtinico odpravili; v 1. razredu v Kojskem se ne poučuje več slovenščine. Kdo je temu kriv, še ne vem, vendar vem pa gotovo, da se v drugih šolah poučuje še vedno slovenščina. Če bi prišel kak ukaz od višjih oblasti, bi prišel za vse šole in ne samo za našo. In to me potrjuje v slutnji, da je naše šolsko vodstvo, kar na lastno pest odpravilo še ono mrvo, ki so nam jo dale višje oblasti. Vprašam zato, kdo je pooblastil naše vodstvo k temu ukrepu? Ali se

mu naše ljudske šole ne poitalijančujejo še dovolj hitro? Mi prizadeti očetje — pišem tudi v imenu drugih — odločno protestiramo proti temu nasilju in zahtevamo, da se v prvi razred kojsčanske šole zopet uvede pouk slovenščine sicer se obrnemo da merodajnih oblastev.

Eden v imenu več očetov.

CEROVO.

Ko smo pred 5 leti prihajali iz begunstva, smo med drugimi videli po križpotjih informativne tablice službe črne kralj. vojski kot kažipot. Tako je stal na Vipolškem mostu napis glaseč se: Cerovo gor. Cerovo dol. Vipolzano i.t.d. In dobro je bilo in kralj. vojska je bila vseeno zmagovita! Ko smo pa iz Gorice začeli dobivati „bigliete“, pa so nam pisali: Cerovo inf. Cerovo sup. kar je v italijanščini pravilno. — Toda v zadnjem času so začeli od tiste Banke, ki pobira davke za državo pošiljati „bigliete“, s katerimi tirjejo davek, na katerih stoji namesto: Cerovo sup., Cerovo inf. — *sotto Cero, Cero inf.* Tako vidite postavijo te brihtne glavice vse na robe: kralj. vojsko in vsa druga oblastva. Človeku gre včasih na smeh, ko vidi tako ravnanje, toda končno mu je pa bridko pri sreči, ko vidi in čuti, kako se hoče nas in našo zemljo razaroditi.

KAMNJE.

Kmalu dobimo novega občinskega tajnika za tri občine: Kamnje, Vrtovin, Skrilje-Stomaž. Uradoval bo dvakrat na teden pri nas, dvakrat na teden v Vrtovinu, dvakrat na teden pa v Skriljah. Stanoval bo v Kamnjah. — Pri nas imamo dve zavarovalni društvi za govejo živino. Vse ljudstvo želi, da se združita v eno, ki popolnoma zadostuje za našo faro. Eno društvo bi boljše uspevalo. Saj je obstajalo skoz 20 let samo eno društvo. Ali mora res zaradi enega človeka ali par oseb trpeti cela občina in fara? Preteklo nedeljo je pri nas predaval gosp. inž. Podgornik o živinoreji, za kar se mu javno iskreno zahvaljujemo. Tudi gospod predavatelj nam je dobro svetoval, da naj se združimo vsi v eno društvo. Pustite osebnosti na stran; pred očmi naj bo korist živinorejcev cele fare!

IZ AJDOVSKEGA OKRAJA.

(Vipavsko.)

Novi način plačevanja zemljiškega davka je skrajno krivičen in odsodbe vreden. Ljudje celega okraja morajo osebno v Ajdovščino in tam čakati, če treba celi dan, da pridejo na vrsto. Zajedno z zemljiškim davkom morajo plačevati še trojni davek: poplatov, časa in prehrane. Ali se ne pravi to iz ljudi se norčevati ter z njimi počenjati kot s kakimi sužnji?! Ali ne bi lahko davčna oblast poslala po enega svojih uradnikov na vsako občino, kjer naj bi pobiral davke? Upamo in zahtevamo, da se to zgodi že pri prihodnjem, drugem obroku plačevanja!

IZ STANJELA.

Zopet grozna nesreča z ročno granato. V Hruševici pri Stanjelu je v soboto dne 9. t. m. Feliks Germek grabil listje v gozdu s svojo sestro, ko zapazi ročno granato v listju pod grabljami. Pobere jo in jo hoče zalučati. v stran. Pa, oh ubožec v svojo nesrečo! Granata mu je razpočila v roki in ga strašno razmesarila v kolenih, v trebuhu in po rokah. Skoraj izkrvavljena nega so domači prinesli domov in ga hitro obvezali. Prijel je še pri polni zavesti sv. zakramente in junaško prenašal bolečine in trpljenje brez solz-jadikovanja. Zvečer je pa vsled ran umrl v evetočih letih. Bog tolaži žalostno družino!

ČEPOVAN.

Prejmi, draga „Straža“, tudi iz naše vasi dopis. Marsikdo bi mislil, da se nam dobro godi, ker se nič ne oglasi-

ecno dogovorjene lastnosti ali pa lastnosti, ki se pri njej po navadi predpostavljajo ter da se do- ločni predmet lahko uporablja na način, ki odgovarja naravi prave- ga posla ali pa sklenjenemu dogo- voru.

Smisel tega člena pojasnimo z enim primerom: Pavel proda Pe- trinu konja. Pri kupni pogodbi za- gotavlja Pavel Petru, da je konj popolnoma zdrav, ter da nima no- vena pogreška. Na podlagi teh pogo- tovil kupi Peter konja. Poz- neje se pa ugotovi, da je bil konj se pri prodaji bolan, ter da je imel tudi še druge pogreške. V tem slučaju mora Pavel vzeti konja nazaj ali na plačati Petru odgo- varjajočo odškodnino, če napravi Peter vse potrebne zakonite kor- ke o pravem času. Člen 925 obč. pravnega zakon določuje: Potom naredbe se bo določilo, kdaj obstoji pravna domneva, da je bila neka žival že pred prodajo (v zakonu toji »pred predajo«) bolna, če se pojavijo pri živali v določenem ro- ku po prodaji gotove bolezni in po- greški.

Člen 926 pa določuje: Pravno domnevo (presumejo), da je bila žival pred prodajo bolna, zamore tupec le tedaj upotrebiti, če nazna- ni pogrešek takoj ko ga je zapazil, prodajalec ali pa v njegovi nenav- očnosti županu, ali če da preiskati žival po strokovnjaku (živino zdravniku) ali pa, če predlaga sod- nijsko postopanje v svrhu ugotov- itve dokaza.

Člen 118 ces. novele z dne 19. mar- ca 1916. št. 69 določuje: Pravna domneva, da je nastala bolezen pri govedih že pred prodajo, obstoji če se v roku 14 dni po predaji pojavi pri govedih n. pr. tuberkuloza.

O pravni domnevi in kaj pod njo razumemo, prihodnjič!

M. S. Zemono:

1.) Italijanski listi pišejo večkrat, da bodo začeli v kratkem izplačevati in- validno pokojnino. Tudi če bi izročili svojo zadevo odvetniku, bi Vam nič ne pomagal. Ob priliki zglasite se v taj- ništvu Kmetijske-del. zveze, da bo urgi- ralo rešitev Vaše prošnje. 2.) Ako je bila Vaša hiša obnovljena pred 31. ma- jem 1923 in obnovitev prijavljena fi- nančni intendantci, potem morate pre- jeti vojno odškodnino v denarju in ne v beneških obveznicah.

Shod »Čergovcev« v Opatjemselu.

V nedeljo dne 17. t. m. sta se vr- šila v Opatjemselu in v Kostanjevi- ci shoda »Čergovcev«. Na shodu v Kostanjevici je govoril preds. od- bora za zaščito »Čergovcev« dr. Bo- bič in g. Vižintin Željko, na shodu v Opatjemselu, podpredsednik istega odbora g. Pahor Karl. Na vsakem shodu je bila velikanska u- deležba prizadetih vojnih oškodo- vancev. Udeleženci so z velikim za- nimanjem sledili izvajanju govornikov. »Čergovci« so se odločno vo- stavili na stališče, da morajo biti sami gospodarji svojega položaja glede nadaljnega financiranja in vzpostave svojih poslopij. Vsi ude- leženci so izrazili popolno zaupanje v odbor, ki je sestavljen iz oseb, ki so vodile zadruga vojnih oškodo- vancev in pozivljajo vse »Čergov- ce«, da se enotno organizirajo in e- notno nastopajo.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Anton R., Čepovan. Ali dobijo gozdni delavci potni list za Nem- ško Avstrijo? — Ne. Nemško-av- strijski konzulat odreka vizum za potne liste delavcem, ker je v Av-

striji mnogo tisočev brezposelnih. Konzulat zahteva, da delavec pred- loži posebno dovoljenje naselitve- nega urada (Einwanderungsamt) na Dunaju. Pač pa dobijo potne li- ste obrtniki, trgovci in vsi drugi, ki ne gredo iskat dela, ampak po drugih opravkih. — G. M. Tolmin. Krekov »Socializem« je pošel; iz- vrstno Vam bo služila knjižica dr. Gosarja »Za krščanski socializem«. Dobite jo v knjigarni K. T. D. v Gorici. — Vojni oškodovanec, De- skle: Za beneško obveznico od 100 lir so plačali na tržaški borzi 18. t. m. 82.70 lir, banke v Gorici dajejo po 82.50. — Gospod Miha Laharnar in drugi: Prašate, ali bo vlada iz- menjala tudi zasebnikom vloge, na- ložene pri inozemskih zavodih pred 3. novembrom 1918. To prašanje do danes še ni rešeno, je pa upanje, da bo rešeno ugodno, kakor so po dol- gih bojih tudi zadruga dosegle iz- menjavo. Kakor hitro izvemo, bo- mo poročali.

Sedlo, R. G.: V pogodbi je določena izmenjava samo zadrugam, zasebni- kom ne. Proti temu je poslal poslanec Šček protest v Rim. Za zasebnike se mora začeti nov boj.

VALUTA.

Dne 20. tega meseca si plačal za 100 francoskih frankov 97 lir, za 100 dinarjev 29, za angl. pfund 100, za 1 dolar 23.25, za 100 švicarskih frankov 403-407, za 100 českoslov. kron 67, za 10 romunskih lejov 12-12.50 lir. Uradni tečaj zlate lire je sledeči: za 100 zlatih dobiš 447 papirnatih lir.

IZJAVA. *)

Z ozirom na to, da mislijo tudi medanski fašisti proti volji njihove- vega vodje staviti me v listo za obč. zastop, ki se bode v kratkem volil, izjavljam podpisani da ne sprejem kandidature od nobene stranke, ne kot obč. svetovalec, ne kot sindaco.

Medana 19. 2. 1924.

Anton Zucchiati.

Za članek pod tem naslovom od- govarja uredništvo le toliko, koli- kor zahteva tisk. zakon.

VABILO

k II. red. obč. zboru Gospodarske- ga društva v Števerjanu r. z. z. o. j. ki se bo vršil v nedeljo 24 t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih Druge stavb. zadruga s sledečim

DNEVNIM REDOM:

- 1) Poročilo načelstva;
- 2) Poročilo nadzorstva;
- 3) Odobritev računov za l. 1923;
- 4) Morebitna prememba pravil,
- 5) Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se bo vršil pol ure pozneje na istem me- stu in z istim dnevnim redom dru- gi obč. zbor, ki bo sklepal polno- močno, ne oziraje se na število gla- sov.

ODBOR.

POZOR!

Kdor hoče kupiti po najnižji ce- ni perje (kokošje, in gosje) za po- stelje, naj se obrne na J. SBOR- SIL, v ulici Ascoli št. 18, pritličje.

Cene brez konkurence.

Na prodaj je posestvo, obstoječe iz dvonadstropne na novo obnov- ljene hiše, hleva in čez 8 johov zemlje, kjer se lahko rede 4 gove- da. Gozda je za lastno rabo dovolj. Naslov pri upravi »Gor. Straže«.

Nova manufakturna trgovina
raznovrstnega blaga po konku- renčnih cenah. Predno si nakupite blaga drugje, obiščite trgovino
LEONE TOMAT,
Via Seminario št. 8, Gorica.

P. n. občinstvu si usojam naz- naniti, da sem pričel s delom in razprodajo Boks in podobnega usnja.

Za obiske in naročila se uljudno priporoča

Jožef Grilj, strojarna v Mirnu.

PROSTOVOLJNA SODNA DRAŽBA NEPREMIČNIN.

V četrtek dne 28. svečana t. l. ob 15. uri se bo prodajala potom pro- stovoljne dražbe hiša v Gojačah št. 1 z dvema zraven ležečima par- celama in s pravico do vojne od- škodnine.

Dražbeni pogoji in drugo je na vpogled pri kr. preturi v Ajdov- ščini, odnosno v pisarni drja. S. Fornazariča, odvetnika v Ajdov- ščini.

Kmetijsko društvo v Vipavi sprejme v zameno za VINO vsako množino zgodnjega KROMPIRJA za seme, postavljenega v Vipavo. Pričakujejo se takojšnje ponudbe.

Štalaže v dobrem stanu so na prodaj po zelo nizki ceni. Vprašaj- te pri Kožuhu, misarju, Via S. An- tonio št. 12.

Zapriseženi sodni tolmač Andrej Tuta, Gorica, Via Dogana št. 3, pr- vo nadstropje, prevaja in overov- lja prevode, posreduje v vseh sod- nih, upravnih, vojnoodškodninskih in vojaških zadevah.

Nov zobozdravnik

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpi- tom sprejema za vsa zobozdrav- niška in zobotehniška dela v Gorici, na Travniku št. 20, I. nadstr.

Med. Univ.

Dr. Rado Stiligoj

sprejema za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni.

GORICA, Via Mameli 8
(za jezuitsko cerkvijo)

Mobilije

domačega in tujega izdelka po res znižanih cenah
NOVI VZORCI — ZAPOREDNI PRIHODI

Pred nakupom obiščite zalogo

O. BERNT, Gorica

Piazza della Vittoria št. 21, Tel. 66

Spalne sobe - jedilne sobe - ku- hinijsko pohištvo - železno in me- deno pohištvo - predsobe - dvo- ranice - opreme »Club« - pisar- ne - stolice in naslanjače v ve- liki izberi - mizice - otroški vo- zički - divani - matraci vsake vrste - vzmeti - kovinaste mreže itd. itd.

Kompletne opreme za gostilne, sanatorije in zavode

Preprodajalcem poseben popust

Sprejema vsakovrstna naročila in zagotavlja natančno in so- lidno izvršitev.

Novo sezidana enonadstropna hiša z obširnim vrtom, pripravna za trgovino ali gostilno poleg glav- ne ceste, za 25 let prosta vsega davka se proda pod ugodnimi po- goji ali tudi odda v najem. Pojas- nila daje A. Beltram, Vrhpolje p. Vipava (Venezia Giulia).

Lloyd Sabauda

v kratkem odideta iz Genove:

V Severno Ameriko

velika parnika:

»Conte Rosso« 18. marca 1924.

»Conte Verde« 18. aprila 1924.

Vožnja iz Genove do New-Jorka traja 9 dni.

V Južno Ameriko:

poštna brzoparnika:

»Regina d'Italia« 11. marca 1924.

»Principe di Udine« 27. marca 1924.

Vožnja iz Genove do Buones Ay- res traja 19 dni.

V Avstralijo:

»Principessa Maria« 15. marca 1924.

Postrežba točna za potovalce in blago.

Za pojasnila in vpis se obrnite na agencijo Gorica - V. Contavalle 4.

PRODAJA NA OBROKE.

S prvim septembrom p. l. je otvorila firma: »Grande Emporio Rateale« (centrala v Trstu),

Via Garibaldi 20, II p. (prej Via Teatro)

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinejše manufaktorno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ovratnike, rokavice, naramnice, perilo itd.

Cene brez konkurence! Obroki mesečni in tedenski.
Krojačnica prvega reda. Gorica, Via Garibaldi 20-II.

KMETOVALCI POZOR!

V svrhu reklame bode podpisana tvrdka razprodajala od 25. januarja do 29. februarja t. l. eno partijo **PLUGOV** po sledečih cenah:

Obračalni „plug“ EBERHARD, komplet št. 7 in 8 Lit.	350.—
Univerzalni „ „ „ 7 „ „	300.—
Vrtni ali vinogradni „plug“ BACHER „ 6 „ „	200.—
Osipalniki (spodnji del) „ „ „ 90.—	
„ komplet MAYFRAT „ „	190.—
Spodnji del Univerzalnega pluga D8MN (trupio) „	150.—

Ne zamudite te prilike

Sprejema se naročila za sezono 1924 za **SEMENA SVILOPREJK** (kavalirju)

M. BREZIGAR IN SIN
GORICA, Via Carducci 19 (v dvorišču - nekđ. Gospodska ul.)



Najvišje cene plačam

za kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i.t.d. i.t.d.

Nikdo ni pooblaščen - kupovati kože za mene

- Walter Windspach

Gorica, Via Carducci št. 10

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi »Trgovski Dom«

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica	CENTRALA:	Reserva SHS
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50.000.000		10.000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.
Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

**MEHANIČNI MOJSTER
RIVEC IVAN**

naznanjam slav. občinstvu, da sem otvoril samostojno mehanično delavnico v ulici Seminario št. 4, tik klobučarja Fona ter da ne izvršujem svojih del več v družabni delavnici, via Seminario št. 2. — Slav. občinstvu se toplo priporočam za popravo šivalnih strojev, dvokoles in posameznih delov. Ker ste me dosedaj številno podpirali ostani mi tudi za naprej zvesti.

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu

ne bo več inserirala po listih, ker so njeni „ADRIA ČEVLJI“ najboljša reklama.

VELIKE ZALOGE**PO ZNIŽANIH CENAH**

izredna prodaja na račun tovarnarjev

VIDEM - Via Savorgnana št. 5 - VIDEM

Vse se podražuje,

cene se slučajno nižajo le onemu blagu, katero nudimo mi in ima res konkurenčne cene.

Navajamo nekatere predmete, da bodo imeli naši cenj. odjemalci pravo sliko o našem blagu in cenah, katere nudimo.

Obrobljene rute	L 0.75	Pisane moške nogavice	» 2.75	Obposteljni tepihi Smirna	» 8.50
Povoji za otroke meter	» 1.70	Nogavice z dvojnato peto	» 2.90	Vezane jopice	» 8.90
Gobasto sukno	» 1.75	Brisače Nide Ape	» 2.90	Spodnje krilo vezano	» 9.90
Moške nogavice	» 1.75	Elastične naramnice	» 3.50	Moške srajce	» 14.90
Gobaste brisače	» 1.95	Vezane podsuknjice	» 3.50	Kombine za gospe	» 14.90
Cvirnasto blago	» 2.25	Jajčasto blago meter	» 3.95	Vezano pogrinjalo za postelje	» 29.90
Švicarsko vezenje meter	» 2.50	Moške maje	» 4.50	Pogrinjalo za postelje piquet	» 35.—
Obrobljeni prti	» 2.50	Obposteljna reklamna preproga	» 4.90	Blazina iz žime kg 14	» 49.—
Zenske nogavice	» 2.50	Razni tepihi (Lauftepih) meter	» 4.90	Preproge vezane na 2 straneh	» 49.90
Madapolam meter	» 2.75	Zenske jopice	» 4.90	Trapunte iz belega platna	» 64.90

Velika zaloga platna za moške in ženske. — Elegantni paletu. — Lovsko blago. — Izdelano perilo. — Platno. — Gobasto blago za gospe. — Platneno blago iz lana v vseh visočinah. — Prti. — Brisače in servietti »Fiandra«. — Maje iz volne in bombeževine. — Tepihi. — Zavesa. — Blago za mobilijo. — Preproge in kuverte v vseh merah. — Opreme za neveste. — Celotne opreme za hotele, zavode in samostane. — Blazine izdelane iz žime in volne.

Posebnost: Blago za duhovnike. — Direktni uvoz volne za blazine.

VSAKO BLAGO, KI NE UGAJA BODISI PO KVALITETI, BODISI PO CENI, SE VZAME NAZAJ.

Na debelo in drobno!

STALNE CENE

Posebni popusti za razprodajalce.

Stalna izložba z zaznamovanimi cenami.